

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt III. Aegritudo animorum in Lotharingo & Madruccio à Vicecomite comperta. Lotharingi profectio ad Caesarem. Quae significauit Pontifex de Concilio, de processu, de libertate, de suo Bononiam ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

coercenda Præfulis proteruia, eiusmodi correctione, quâ risus importunus in lacrymas verteretur, rescribens, Vbi aditus non daretur quibusdam occultioribus modis à se propositis hominis illinc amouendi, illum dimitterent¹ expressè tamquam scandalosum, parumq; dignum illius confessus. Verùm cum id ab ipsis Legatis^k exequendum esset, cœperunt eam in agendo difficultatem experiri, quam in dicendo minimè sentiebant, & animo pacatiore minus malum putauere aliquam languoris notam, quàm umbram, quantumuis tenuem, violentiæ. Quare dehortantes Pontificem ab eo, ad quod antea hortati fuerant, rescripserunt, Arduum videri, modos sibi propositos ad opus deduci; & cum alij non suppeterent, se satius ducere, si placidâ castigatione vterentur: ad quod etiam fortassis inclinarunt, quia ira meritò succensa, non solum in ipsis refrixerat, sed eruperat, rati non modicam pœnam reo à se inflictam fuisse, denigrato apud Principem eius nomine, & à prompto Pontificis animo ad eum puniendum abundè repensum econtemptæ ipsorum dignitati: nimis quippe arduum homini est in multa libranda, æquitatis studium ab æqua ira secernere.

1563.

ⁱ Litteræ Borrom. ad Legatos 20 Februarij 1563
^k Litteræ Legatorum ad Borromæum 1. Mart. 1563

C A P V T III.

Egritudo animorum in Lotharingo & Madruccio à Vicecomite comperta. Lotharingi profectio ad Casarem. Quæ significauit Pontifex de Concilio, de processu, de libertate, de suo Bononiam aduentu, de rebus per Legatos gestis, ac de Oratorum emulatione.

ET fanè maior necessitas vrgebat Præsides ad summos viros pacandos, quàm ad infimos puniendos. Vicecomes reuersus, Lotharingum ac Madruccium ægro animo^a compererat. Alterum, quòd damnum honoris fecerat, vnde lucrum sperabat, quando neque Canones ab eo digesti de institutione Episcoporum, neque ipsius decretum de mansione Patrum consensum obtinuerant; quin non modò mare tumidum non strauerant in malaciam, sed sciuorem procellam exciuerant. Hinc ille eo planè idiomate, quo vtuntur homines ægrimoniâ laborantes, aiebat, se nolle in posterum munus vllum obire, sed priuati partes agere, non tamen destitutum Legatis inferuire, quod in se esset, suamque operam alijs ad concordiam interponere. Madruccius non tantum angebatur ex improspere euentu Decreti, in cuius textura ipse Lotharingi collegam egerat, satis intelligens, in hunc, tamquam archite-

^a Litteræ, & scripturæ Vicecomitis ad Borrom. 3. 11. & 15. Februarij 1563

Pars III.

Z z

ctum,

Historia
Concilij Tridentini
Lib. 20. Cap. 3.
Tit. III.
IV.

1563. ctum, præcipuam laudem aut vituperationem operis redundaturam, quantum quòd ipse sibi videretur à Legatis negligi, ibique degere in eo penè ieiunio communicatæ secum notitiæ, atque in ea demissione auctoritatis, quæ minoris notæ Episcopo congrueret, non autem nobilissimo Purpurato. Et quidem nimis obicura sibi videbatur ea forma, quâ ipse Concilio intererat, præ illa, quâ Tridentinus Cardinalis eius patruus, & Paceus intertuerant Paulo sedente, atque etiam tunc Lotharingus. At verò cum querimoniarum Madruccij breues essent, ac voce submissâ, tamquam dolentis, Lotharingi querelæ proluxæ strepebant, & elatâ voce, tamquam indignantis; ita tamen vt indignatio modestiam non violaret. Amplificabat dedecus à se toleratum; sed non tam ex priuata caula, quàm ex publica ægritudine præseferbat. Illatum Pontifici detrimentum à quibusdam ex Italis per affectata in illum studia deplorabat, significans, pro eo quod Pelueus Vicecomiti explicauit, Archiepiscopum Hydruntinum, qui ex integro commentariorum tenore, quos lustrauit, reuerà in dicendo agendoque immoderatus mihi videtur, & negotiosus potius quàm circumpectus. Attollebat æstimationis suæ potentiam, & erga Pontificem promerita; sed specie narrantis, non gloriantis, dum narrabat, ab honoris nationis Concilium postulari, sequè ad illud inuitatum ab ipsis fuisse, ostendentibus, hac ratione finem bello imponendum, nationemque pacandam: sed à se recusatum, aiente illicitum illud esse, dum extabat OEcumenicum. Effluxisse in Galliam querelas de se, quòd ipse remissius egisset, ac præsertim in declarando iure Diuino mansionis. Iter suum attingit, quod Oenipontem ornabat, indicans ea quæ cum Cæsare ipse agere potuisset. Affirmavit, viam vnicam ad Synodum citò ac prosperè terminandam, esse satisfactionem Principum in paucis, quibus habitis conuiescerent, sicuti per Gualterium Pontifici significarat; ac potissimum in Calicis usu, in quem semper pronum animum præferulerat Lotharingus, & de quo Gualterius cum eo contendere, ipsum monens, non omnes Gallos huic sententiæ adherere, & Principem Ecclesiasticum ciuitatis in Gallia principis, hoc est, Parisiensem Antistitem, illi obstitisse. Iam verò Lotharingus in eo firmus, asseueranter prænuntiabat, neque Cæsarianos, neque Gallos absque Calicis concessione vniquam quieturos, etiam si ad duos annos Synodus protrahenda esset; & ex altera parte se discessurum denuntiabat, vbi ad Pentecosten ea non absolueretur.

Comperit Vicecomes, pro consueta & infelicitate Principum, & infelicitate

In orcanis
Notis Gualterij ad Borrom. 17 Decemb. 1562.

& infidelitate ministrorum, peruenisse ad Lotharingum exemplar complurium litterarum, quibus ab ijs qui Tridenti commorabantur, apud Borromæum ipse vituperabatur; simul etiam peruenisse notitiam de varijs arcanis mandatis ad Præsides Romæ missis, ac præcipuè, vt ipsi, sicuti retulimus, paterentur in alias mutari voces illas, *Ecclesiam vniuersalem*: sed hæc notitia e similis illi fuit, quam de fulmine tonitru edit, nimirum de re quæ fuit, sed non est: cum enim Pontifici aut plus lucis aut plus animi accessisset ab opposito Legatorum responso, iam ipse id temporis recusauerat diploma conscribere, petiit à Legatis ad perpetuam ipsorum indemnitatem, & iussu reuocato præscriperat, vt de auctoritate sua nihil minus aut minus clarè diceretur, quàm dicunt Synodus Florentina, Concilia & Patres antiquiores, quin etiam nonnulli ex ipsis hæreticis; cum Septemuir Brandeburgicus, non semel ad Pontificem scribens, hunc illi titulum tribuisset. Adiecit etiam, se præstito esse ad tuendas sui profusione sanguinis eas prærogatiuas Apostolicæ Sedis, quæ non doctrinâ solum, sed complurium Sanctorum sanguine firmatæ fuerant. Potiùs ex ijs, quæ aliàs mandauerat, vtrumque argumentum omitteretur, hoc est de iurisdictione Episcopali & Pontificali; quo nouo iussu Legatis mirificè factum est satis. Sed Suavis calamum tractat fortuito, & pro suo infortunio mendosè, dum susceptum huiusmodi consilium meræ Pontificis sententiæ tribuit, & ita tribuit, ac si eius sententia temperatori Legatorum iudicio repugnaret.

Constat ex duabus litteris Borrom. ad Legatos 10. & 14. Februarij, & ex responso Legatorum ad ipsum 18. Februarij 1563

Ex alia parte, ex Lotharingo, & aliunde Vicecomes elicuit, Gallos nunquam flexum iri ad memorata iam verba, Pontificiæ potestati fauentia: nec apud ipsos auctoritatem Florentinæ Synodi valere, vtpote celebratæ ad æmulationem, oppositionemque Basileensis, quæ ab Academia Parisiensi sustinebatur.

Nec bene animatum offenderat Vicecomes nouum ministrum Hispaniensem Martinum Gastelum, qui Tridenti degebat cum maiori quàm Pagnanus auctoritate; vt qui ab ipso Rege missus fuerat, & re ipsâ potiùs vt Philippum certiozem de rebus faceret, quàm vt deseruiret Lunensi, cuius aduentus tardior ac incertior indies credebatur. Porro Gastelus, prout initio inexpertis accidit, haustis sensibus quos in plerisque nationis suæ reperit, aiebat, Synodum integrâ libertate non frui ob res ab Italis agitas: perinde quasi Hispani Galli que ab ijs abstinere, & rerum tractatio libertatem non ostenderet potiùs quàm auferret: nemo siquidem asse- qui studet suffragium illius vocis, cuius lingua mancipium est. Ex-

Z z 2

tollebat

Historia
Concilij Tridentini
Lib. III.
Cap. III.

1563. tollebat ille Granatensem, quippe qui tanti habebatur à Rege, ut ad Toletanam Sedem, ubi ea vacaret, ab illo promouendus esset. Sed non diu fuit, cum Pagnanus cœpit alios sensus illi instillare: nec deerant primarij Doctores Hispani, per quos quasi per canales limpidiores aquæ, simulque dulciores in regnum illud inferebantur; præsertim verò Gaspar Cardillus Villelpandus, Abulensis Episcopi Procurator.

Sed præ ceteris cogitationes curasque conuertebat ad se Cæsar, qui Concilio propinquabat. Legatis exposuerat iam Lotharingus à Regina demandatum sibi fuisse, antequam digrederetur, ut Cæsarem inuiseret; sed ne absentia sua ultra diem duodecimum extenderetur. Postea subiecit, ipsum à Cæsare per litteras Episcopi Quinque Ecclesiarum festinè vocari, quò cum ipso de negotijs maximi ponderis coràm ageret; quamquam Seldius, præcipuus Cæsaris minister, negasset Commendono illum vocari. Quamobrem Præsides, rati Ferdinandum cum illo communicatum ea quæ Commendonus ipsi detulerat, fatius duxerunt, ut ipsi præuenterent eundem Lotharingum, edocentes; siue ut eundem alerent per fiduciæ pignora, siue ne exacerbarent diffidentia argumentis: & de his omnibus monuerunt Commendonum, ut cum eo agens parem loquendi tenorem seruaret. Lotharingus, aut quò generali responso suam libertatem retineret, aut quò offensionem aliquam vlcisceretur suspicionis tormento, aut quò æstimationem augeret seueriore grauitate, Principibus consuetà, paucis respondit, Se, vbicumque esset, officio suo non defuturum. Profectus est duodecimo Februarij, posteriori diei parte, ad eam horam moratus, quò audiret in matutino cœtu Simonem Vigor Gallum, clari nominis Theologum, & qui nomini re ipsa respondit. Secum adduxit comitem, honorarium simul & auxiliarium, optimum ex Episcopis ac Doctoribus nationis suæ.

Vix eo digresso redijt Episcopus Nolanus Româ, quò ad Pontificem missus fuerat à Mantuano ad grates agendas pro collata fratris filio Purpura, sicuti narratum est: & partim ab eo coràm, partim ex litteris per eos dies ad Legatos delatis compertum fuit, voluntatem Pontificis esse huiusmodi, Nolle se translationem dissolutionemve Concilij: quo incredibiliter gauisi sunt. Se Bononiam haud profecturum, nisi prius Legati significarent, opportunas rerum conditiones sibi videri: omnem operam à se nauatam iri disciplinæ reformandæ, quod ab illis perpetuò sibi commendabatur.

d Litteræ Legatorum ad Borrom. 8 & 11. Feb. 1563

e Patet ex narratione Commendonum adducta.

f Alia litteræ Legatorum ad Borrom. 11. Feb. 1563

g Diarium die 12. & duæ litteræ Fulcararij ad Moronum, & Iadiensis ad Cornelium 15. Feb. 1563

h Discessit cum litteris fidei conciliatricibus Pontificis ad Mantuanum, & Borrom. ad Legatos 3. Februar. & responsio ad ea quæ detulit, est in

litteris Legatorum ad Borrom. 8. & 11. Feb. 1563.

1563.

tur. De Gallorum postulatis expensas fuisse animaduersiones Tri-
denti habitas, & de his omnibus ad eos mitti quaedam obserua-
tiones, quò Præsides denuò sententiam suam scriberent, matu-
rumque postea responsum reddi posset. Velle Pontificem Synodo
relinquere plurimum potestatis, ac præcipuè, vt penes illam esset
auferre matrimonij impedimentum ex vinculo sanguinis in quarto
gradu. Prorogationem ægro animo se passum fuisse; tamen causis
animaduertis, tamquam prudentem sibi probatam; sed non item ele-
ctionem Lotharingi ac Madruccij ad conficiendum Decretum
de mansione, cum facultate conuocandi ad illud consilium Patres
quos vellent. Videri sibi hoc exemplum noxium auctoritati Lega-
torum, eò periculosius in posterum, quò maioribus in capitibus,
maiorisque subiectionis in præsentia; quippe quòd necesse erat Le-
gatis aut illos in Decreto sequi, aut eosdem lædere Decreto im-
probato, quemadmodum ostenderat experimentum. Sed illi fa-
ctum excusarunt, causati, quocumque alio suscepto consilio maius
incommodum illatum iri: aut enim totidem vnus opinionis quot
alterius deligerentur, & id perinde fuisset, ac ipsos destinare ad
certamen, non ad concordiam; aut æqualitas non seruarietur, &
illicò vociferationes attollerentur. At verò commisso negotio
duobus illis Cardinalibus, videri prosperum exitum à prudentia
prælagiri; quando Lotharingus in dicenda sententia patefecerat,
opportunum à se non putari, vt sanciretur, Mansionem iure Diuino
præscriptam esse; Madruccium verò boni esse iudicij, optimæque
voluntatis. In posterum fecere certum Pontificem, id iterum non
euenturum, cum Lotharingus, tristis ex præterito, declarasset, nolle
se huiuscemodi muneribus ampliùs fungi.

6 Significabat pariter Pontifex, ad omnem æmulationis aleam decli-
nandam (cuius rei supra modum se cupidum in multis litteris osten-
derat, quòd plurimum Lunensi fideret) posse præscribi, ne Oratores
ad functiones publicas accederent nisi vocati; quod numquam effe-
ctum fuisset in duobus æmulis inter se: consilium ab Oratore Lu-
nitano iam propositum. Sed Legati rescripserunt, Id quidem initio
fortasse fieri potuisse, non tunc, cum penes Oratores erat possessio
liberi accessus pro suo arbitratu: nec posse nouam illam prohibi-
tionem induci, vero illius sine non patefacto; siquidem Galli iam
obsurduerant cuicumque consilio, quod dubitationem præ se fer-
ret de ipsorum prærogatiua.

7 Et quidem Legati peculiarem libellum ad id Commendone tra-
diderant, dato illi negotio, vt exponeret Lunensi, cuncta studia

i 29. Januarij
1563. vt in
libro Archi-
ab uij Vaticani,

Z z 3

Historia
Concilij Tridentini
lib. III.
IV
V

1563. ab ipsis impensa satis non fuisse, ad partem alteram inducendam in id quod ipse à se optari Lancellotto significarat: proinde consilium caperet pro sua prudentia, fortasse presentiae suae efficaciam eas difficultates evictum iri; sed sciret, superesse alias magis insuperabiles in publicis functionibus Ecclesiae, ubi in ingressu, in exitu, in excipiendo pacis ac thuris honore evitari non poterant aperta prerogativae argumenta.

Non tam grande molimen eloquentiae Græco illi opus fuit ad matrem permouendam ut filium morti traderet, quam ad inducendum Principem opus est, ut æmulo primas tradat; in quo certamine pro nihilo habetur seipsum obiectare mortis periculo.

CAPUT IV.

Theologorum dubitationes. Profectio Madruccij ad Casarem. Reditus Commendomi, eiusque narratio de sensibus Caesaris & Germanorum, & quid inde sperandum esset. Lotharingus illic exceptus. Theologorum consilium à Casare postulatum de varijs articulis, & responsa super illis Petri Canisij.

^a Litteræ Fufcararij ad Moronum 15. Feb. 1563 & litteræ iam adductæ laudrensis.

Prosequabantur interim Patres sine intermissione ^a congressus suos: cumque in reliquis articulis consentirent, in duobus diffidebant. Alter erat: Num quodcumque inter Christianos coniugium esset Sacramentum, quod ferè omnes sentiebant: an illud solum, quod Sacerdotis benedictionem suscipit, secundum Guilielmi Parisiensis opinionem, quæ propugnabatur à Simone Vigor, de quo diximus, & ab alijs paucis; sed eo maiori conatu, ut assolet, quò minor assecularum numerus efficiebat, ut causa singularis tamquam propria videretur, & defensio quò magis ardua, eò magis honorifica. Alter, Num expediret, in posterum clandestina matrimonia irrita reddere; quod à nemine ad id vsque temporis negabatur esse in Ecclesiae potestate. Quapropter deerrat Suaus, dum appositam sententiam apponit memorato Parisiensi Decano, inducitque super eò magnum litigium inter illum & Salmeronem. Etenim non modò nullum hac de re verbum habetur in sententia ibi dicta à Decano, relata summam in Acta; sed Episcopus Murenensis, qui adfuit, suis in litteris ad Moronum rem contrariè narrat.

^b Litteræ Vicecomitis ad Borromæum

20. Iet. 1563

Sub idem tempus celeriter accitus est à Casare etiam Madruccius ^b, profectusque ^c 17. Februarij; & eodem planè die ^d regressus est.

^e Diarium 17. Feb. ^d Litteræ Strozzi ad Florentiæ Ducem, & Fufcararij ad Moronum 8. Feb. 1563.